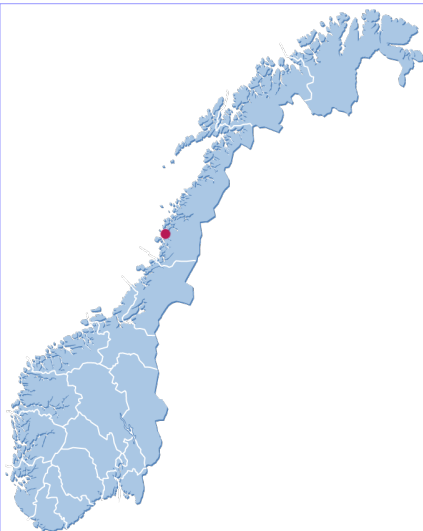
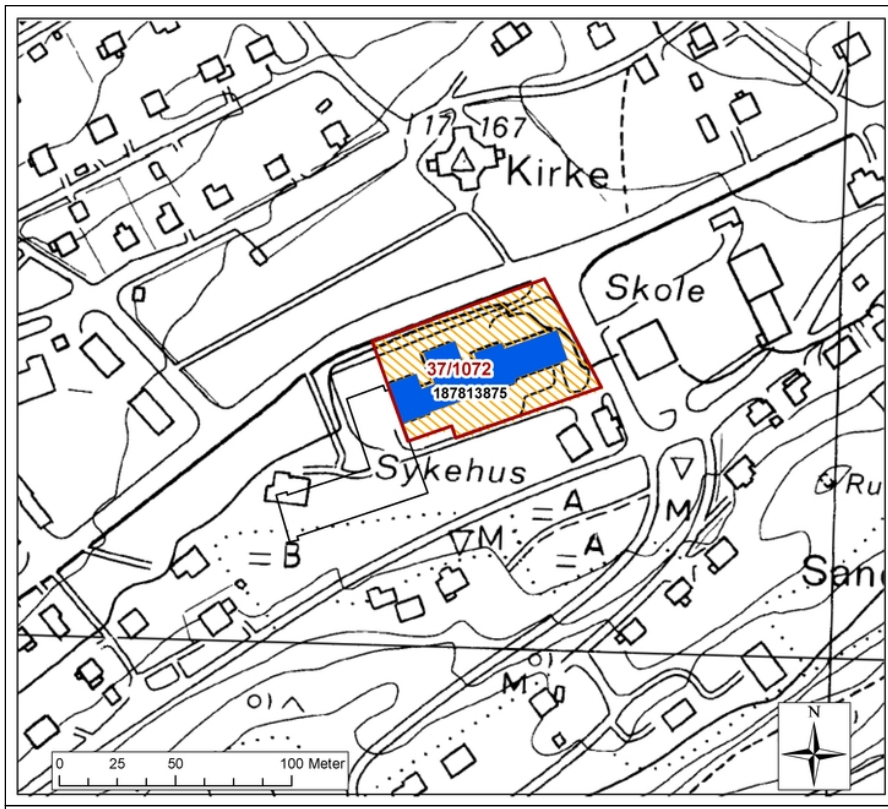

Bygnings- og eiendomsdata

Fylke:	Nordland
Kommune:	1820/Alstahaug
Opprinnelig funksjon:	Amtssykehus
Nåværende funksjon:	Lokalsykehus
Foreslått vernekategori:	Verneklasse 1, fredning
Totalt antall bygg:	4

Bygningsoversikt, omfang vern

Byggnr	Byggnavn	Oppført	Verneklasse	Omfang	GAB nr	Gnr/Bnr
9901773	Novikveien 2	1926 - 1957	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør	187813875	37/1072

Vern kompleks

Formål:	Formålet med vernet er å bevare Sandnessjøen sykehus som helse- og arkitekturhistorisk verdifullt kulturminne knyttet til moderniseringen av sykehusvesenet i Nord-Norge på 1920-tallet. Vernet skal sikre bygningene fra 1926 og 1957, deres opprinnelige arkitektoniske uttrykk, materialbruk og detaljering.
Begrunnelse:	Sandnessjøen med omegn er et av de helsehistorisk mest interessante områdene i Nord-Norge, her har det vært en form for sykehusdrift fra slutten av 1700-tallet. Bygningen fra 1926 er et eksempel på utbyggingen av sykehus i Nord-Norge, og et av de få gjenværende, relativt komplette norske sykehusene med råkopphasade. Det har derigjennom både helsehistorisk og arkitekturhistorisk verdi. Tilbygget fra 1957 er et representativt eksempel etterkrigstidens nøkterne arkitektur tilpasset det opprinnelige bygget i form og volum.
Omfang:	Vernet omfatter den gamle hovedbygningen fra 1926 og tilbygg fra 1957 samt uteområde vist på kart.

Beskrivelse kulturmiljø

Bakgrunn
Beslutningen om å bygge Sandnessjøen sykehus var en del av en helsepolitisk kabal; Nordland amt hadde for mange sykehus, og det daværende sykehuset på Søvik (i drift siden 1865) ble oppfattet som usentralt. Prosessen i retning av nybygging kan også ha vært stimulert av lov om syketrygd fra 1911. I 1916 ble det uansett besluttet å oppføre sykehuset for Helgeland i Sandnessjøen. Påfølgende år ble det besluttet å engasjere Lars Solberg, trolig datidens mest produktive institusjonsarkitekt i det nordenfjeldske som samtidig ble engasjert for byggingen av Bodø sykehus. Dette var større enn Sandnessjøen, men kan ellers på mange måter ses som et tvillingsykehus, også Bodø hadde for eksempel fasader kledt med granittråkkopp. Bygningen ble innviet 5. oktober 1926. En legeboli og et søsterhjem, sistnevnte identisk med søsterhjemmet på Stokmarknes, hørte tidligere til sykehuset. En særlig dramatisk hendelse i forbindelse med sykehuset er den rolle det spilte etter senkingen av fangetransportskipet DS Rigel i 1944, norgeshistoriens største skipsforlis. Sykehuset ble i 1957 utvidet med en fløy mot øst, og i 1983 bygd sammen med det som i praksis var et helt nytt sykehus.

Dagens situasjon

Sykehuset ligger sør for Sandnessjøen sentrum like ved kirken, med utsikt mot fjellkjeden Sju søstre i sør og Alstenfjorden i nord. Alle tilleggsbygningene (søsterhjem, etc) som tidligere hørte til sykehuset er nå enten revet eller avhendet. Sykeshumiljøet fremstår som lesbart med de ulike byggetrinnene på hver side av den opprinnelige bygningen. Den eldste bygningen og 1957-bygningen benyttes i dag til formål innen bl.a. rehabilitering (1. etasje) og psykiatri.

Eiendomshistorikk

1916: Beslutning om å oppføre sykehuset for Helgeland i Sandnessjøen.
1919: Byggearbeidet påbegynt.
1926: Sykehuset innviet.
1957: Sykehuset bygd til mot øst.
1983: Det nye sykehuset ferdig; bygget i forlengelsen av det gamle sykehuset i vest.

Verneverdige bygg

Byggnr: 9901773
GAB nr: 187813875
Navn: Novikveien 2
Oppført: 1926 - 1957

Gammelsykehuset sett fra nord. Foto: Marte Oftedal, Forsvarsbygg.

1920- og 1950-tallsfløyene sett fra sørvest. Foto: Marte Oftedal, Forsvarsbygg.

Del av den nyeste fløyen, bygget 1983.
Foto: Leif Maliks, Forsvarsbygg.

Det opprinnelige søsterhjemmet NV for sykehuset. Foto: Marte Oftedal, Forsvarsbygg.

Flyfoto fra før 1980-tallsfløya ble bygget, sett fra sørøst. Foto: Knut Aune kunstforlag.

SANDNESSJØEN SYKEHUS

Hovedfasade gammelsykehuset, 1931. Foto: Fra Amtssykehusene på Helgeland 1790-1931.

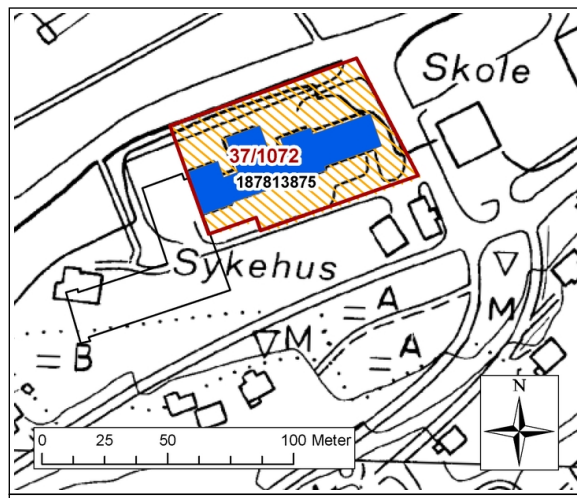
Sykehuset sett fra sør-øst. Foto: Marte Oftedal, Forsvarsbygg.

Sykehuset sett fra vest. Foto: Marte Oftedal, Forsvarsbygg.

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	HN Helgelandssykehuset HF
GAB nr:	187813875
Gnr/bnr:	37/1072
Oppført:	1926 - 1957
Byggherre:	Nordlands amt.
Arkitekt:	Lars Solberg (fra 1921: Gunnar Stabell)
Opprinnelig funksjon:	Helse/pleie
Nåværende funksjon:	Helse/pleie
Bygningsart:	Sykehus
Regulering:	Regulert: Reguleringsplan/-endring for området mellom Slipen/Strandgata og Barnetjønna skole, 2001.
Vernestatus:	

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Den eldste bygningen består av et ca 50 meter langt hovedvolum med korte tverrstilte fløyer i hver ende og en større fløy midt på. Hovedvolumet har sidekorridor på nordsiden da pasientrommene tradisjonelt skulle være mot syd, men har midtkorridor i fløyene. Da det også var vinduer for enden av fløyene bør lysforholdene i bygningen har vært ganske gode. Operasjonsrommene lå opprinnelig i midtfløyens andreetasje og her er større vinduer enn de andre rommene. Sykehuset har tre etasjer og en sokkeletasje. Fasadene er oppført med såkalt Ålesundsmur med råkopporblending (granitt fra Horn på øya Løkta). Innvendig er det betongmurer i kjelleren og ellers mellomvegger i mur med jernbetongdekke som etasjeskillere. Taket er valmet og tekket med tungeskifer. Detaljeringen bestod av krysspostvinduer med vertikal sprøse i nedre felt, nå erstattet med aluminiumsvinduer med en liknende oppdeling. Inngangspartiene på nordsiden er forseggjorte med avrundet råkopp rundt døråpningene, og deler av originaldørene er bevart. Det er også noen av dørene som ut går ut til balkonger i 2. og 3. etasje på nordsiden. Ventilasjonstårnene i kopper er forseggjorte og medvirker til å gi bygningen et monumentalt preg.

1957-bygningen er oppført direkte i forlengelsen av det eldste bygget og med etasjeskillene i samme høyde. Veggene er pusset og har en enkel omramming rundt de høye, vertikalt oppdelte toramsvinduene. Det valmete taket følger opp nabobygningen og er tekket med skifer. Trappehuset i den østre enden er markert med glassbygggesten i fasaden. Da terrenget heller noe, fremtrer kortsiden som en sokkeletasje. Eksteriøret er med unntak av vindusutskifting godt bevart i begge bygningene. Innvendig er hovedstrukturen intakt, men alle overflater, dører osv er av nyere dato.

Sammendrag bygningshistorie

Det ble i 1916 besluttet av amtet å oppføre sykehuset for Helgeland i Sandnessjøen. Året etter ble Lars Solberg engasjert som arkitekt, og byggingen startet i 1919. (Arkitekt Gunnar Stabell overtok etter Solbergs død i 1921.) Bygningen ble innviet i 1926. Sokkeletasjen var opprinnelig fordelt på fire ulike funksjoner: tøyhåndtering; kjøkken; verksted/fyrrom og personvask med badstue og lysbad. I 1. etasje var det i hovedsak pasientrom mot syd, kontor mot øst; legekontor, laboratorium og portnerbolig i midtfløyen; bad og toaletter i vestfløyen. Også i 2. etasje var det pasientrom mot syd og bad og toaletter mot vest. I østfløyen er det inntegnet en celle (trolig tiltenkt psykiatri), mens midtfløyen har to operasjonssaler, røntgenrom, etc. 3. etasje har noe lavere takhøyde og synes i hovedsak å ha vært planlagt som bolig for sykesøstre og vaske- og kjøkkenpiker. Det gikk en heis i midtfløyen fra kjeller til 3. etasje, ellers var de vertikale kommunikasjonene ivaretatt med trappehus i øst- og vestfløyene. 1957 ble sykehuset bygd til med en forlengelse mot nord. Det eldste bygget er innvendig modernisert og bygget om, og vinduene er skiftet. Innvendig ombygging også i 2007.

Vern

Formål:	Formålet med vernet er særlig å bevare bygningene fra 1926 og 1957 som kulturminner tilknyttet moderniseringen av sykehusvesenet i Nord-Norge på 1920-tallet og utvidelsene i etterkrigstiden. Vernet skal sikre bygningenes opprinnelige arkitektoniske uttrykk, materialbruk og detaljering.
Begrunnelse:	Sandnessjøen med omegn er et av de helsehistorisk mest interessante områdene i Nord-Norge, med en form for sykehusdrift fra slutten av 1700-tallet. Bygningen fra 1926 er et eksempel på utbyggingen av sykehus i Nord-Norge, og et av de få gjenværende, relativt komplette norske sykehusene med råkopphasade. Det har derigjennom både helsehistorisk og arkitekturhistorisk verdi. Tilbygget fra 1957 er et representativt eksempel etterkrigstidens nøkterne arkitektur tilpasset det opprinnelige bygget i form og volum.
Omfang:	Vernet omfatter eksteriøret til den gamle hovedbygningen fra 1926 og tilbygget fra 1957.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

BYGNING 9901773 Novikveien 2

Kompleks 9900175 Helgelandssykehuset Sandnessjøen

Gamle hovedfløy sett fra sørøst. Foto: Marte Oftedal, Forsvarsbygg.

Fasade øst 1950-tallsfløy. Foto: Marte Oftedal, Forsvarsbygg.

1950-tallsfløy, fra sør. Foto: Marte Oftedal, Forsvarsbygg.

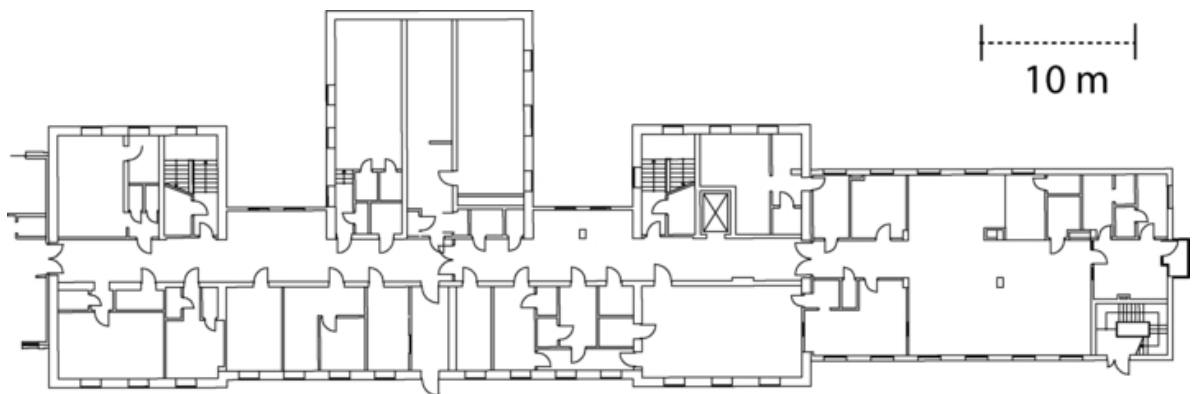
Plantegning 2. etasje, 1928.

BYGNING 9901773 Novikveien 2

Kompleks 9900175 Helgelandssykehuset Sandnessjøen

Den gamle hovedinngangen. Foto: Marte Oftedal, Forsvarsbygg.

Plantegning 1. etasje.

Foto: Marte Oftedal, Forsvarsbygg.